

Motion till riksdagen

1988/89:Sf538

av Lola Björkquist (fp)

Åtgärder för att bistå flyktingar

Ett besök på en flyktingsluss sommaren 1988 gjorde ett nedslående intryck. Alltför många asylsökande var hopträngda på en stor opersonlig anläggning. 20 olika nationaliteter och kulturer skulle samsas och med olika politiska åsikter. Miljön var definitivt inte barnvänlig. Stora gråa hus och invändigt kala ödsliga väggar som påminde om gamla mentalsjukhus. Här och var klungor av framförallt män som håglöst satt sysslolösa i väntan. De hade ingen aning om när deras ärende skulle tas upp. Något system i turordningen tycktes inte finnas och slussförläggningens personal stod enligt egen utsago lika frågande över turordningen. De kunde inte ge de frågande några svar. Polisintendenten i närliggande stad var den som avgjorde. Inom fyra veckor var det tänkt att slussstillvaron skulle ta slut. Många väntade fortfarande efter 4–6 månader. De boende mådde dåligt och irritation och aggressivitet gick ut över personalen och andra medflyktingar. De asylsökande var i stort behov av psykoterapeutiskt skolad personal, men det saknades.

Personalen var mycket underdimensionerad. Mellan kl 19.00 och 07.00 var det två personer som turades om att vara jour. På slussen vistades ca 260 personer varav ungefär 75 var barn.

Avtalen med studieförbundet, som skötte undervisningen i svenska och samhällskunskap, slöts alltför sent vilket ledde till osäkerhet och ryckighet för både lärare och elever.

Vid svenskundervisningen såg vi bara män. Kvinnorna tyckte det var otryggt att lämna ifrån sig sina barn.

De asylsökande verkade passiverade och tycktes inte indelade i någon form av arbetslag. En badplats i närheten var så nedskräpad att de permanentboende på platsen inte heller ville besöka den. Varför man inte tog tillvara alla de arbetsdugliga människorna på slussen är svårt att förstå.

Ytterst sällan hade slussen besök av organisationer, föreningar eller boende runt slussen.

Alla blev inte häslundersökta. Det fick smittskyddsläkaren ta ställning till. Vid förflyttningar till förläggningar kunde inte alltid journalen medfölja. Det hade hänt att barn blivit stuckna flera gånger i onödan av den anledningen. Smittskyddsläkarna på de olika platserna gjorde inte samma bedömning vad gällde provtagning och dylikt. Likaså var journalförandet olika. Sjukvårdspersonalen på slussen ansåg att den kostnad som landstinget tog ut för att ansvara för sjukvården på slussen inte stod i proportion till den faktiska kostnaden.

Denna beskrivning av verkligheten på en flyktingsluss bör inte gälla framtidens slussar. Vi måste kunna ta emot människor på ett bättre sätt. I

det följande utvecklas krav på förbättringar av flyktingslussar och förläggningar.

Mot. 1988/89
Sf538

Slussar och förläggningar

Från och med den 1 juli 1989 skall en ny utlänningslag börja tillämpas och statens invandrarverk börja arbeta i en ny organisation, indelad i 4 regioner med 18 fasta förläggningar och 4 utredningsslussar.

De ovan beskrivna förhållandena måste radikalt förbättras. Slussarna skall vara slussar och förläggningarna inte alltför stora och mer hemlika. Större hänsyn måste tas till hur människor med olika kulturer blandas på en och samma förläggning.

Personalen

Handläggarna skall personligen ta kontakt med de asylsökande vid svårbedömda fall. Sådana möten gör det lättare att avgöra hur trovärdig en människas berättelse är.

De asylsökande måste också få veta när deras ärende beräknas tas upp och få besked om varför det eventuellt dröjer, så att misstankar om godtycke kan undanröjas.

För att problem och påfrestningar, som härrör dels från tiden före ankomsten till Sverige och dels från ovissheten om framtiden, skall kunna mötas på ett humant sätt, måste det finnas tillgång till psykoterapeutiskt skolad personal. Den bör finnas helst dygnet runt.

Personalen måste också vara så utbildad att den kan klara de skiftande och svåra krav som ställs på den.

Undervisningen

Undervisningen i svenska och samhällskunskap är oerhört viktig för en bra start i Sverige. SIV måste ordna så att även kvinnorna får samma möjligheter som männen att tillgodogöra sig denna undervisning. Det är som bekant kvinnorna som genom en kombination av språkförbistring och andra seder och bruk riskerar att bli isolerade i det svenska samhället.

Avtalen med dem som skall leda undervisningen måste skötas på ett mer välplanerat sätt än i det beskrivna fallet. Alla parter skall i god tid veta vad som gäller. Risken är annars stor att kompetenta lärare inte åtager sig detta arbete och kvalitén på undervisningen blir därefter.

Aktiviteter

Att passivisera arbetsdugliga människor är av ondo. Det borde vara självklart att flyktingar själva så snart som möjligt skall sköta matlagning, disk, tvätt, städning och skötsel av anläggningarnas omgivningar. De vill själva få ta ansvar och komma med initiativ.

I folkpartiets partimotion om en generösare invandrar- och flyktingpolitik utvecklas ytterligare arbetets betydelse och yrkas på åtgärder.

Flyktingarna måste kunna delta i aktiviteter av olika slag i anslutning till föreningar och organisationer som finns i samhället i övrigt vad gäller idrottsliv och kultur m.m. Likaså skall samvaro med andra utifrån inte få hindras av byråkratiska eller andra skäl.

Sjukvården

SIV bör utarbeta normer för hälsoundersökningarna och journalerna, så att man tillämpar samma system över hela landet. Journalerna måste kunna följa flyktingarna för att förhindra onödiga undersökningar och provtagningar. Det torde då också vara lättare för SIV att bättre kunna kontrollera kostnaderna. Huvudmannaskapet över flyktingarnas hälso- och sjukvård bör ses över, liksom de kostnader som landstingen tar ut.

Entreprenadavtal

Flyktingslussar och förläggningar skall kunna läggas ut på entreprenad. Det borde till och med vara lättare för SIV att vidtaga åtgärder, om det finns ett entreprenadavtal som kan sägas upp än om anläggningen ägs av staten. Det förutsätter att SIV bevakar att avtalen efterlevs och säger upp dem om uppenbara misshälligheter kan konstateras.

Övrigt

På slussar och förläggningar vistas också ett stort antal barn. I partimotionerna Barns rätt och Generösare invandrar- och flyktingpolitik har folkpartiet ställt krav på bättre utredningar av barnens situation i asylärenden och att barns behov alltid måste tillgodoses. Jag ber att även i övrigt få hänvisa till dessa motioner då denna motion endast omfattar en del av de frågor som berör flyktingars problem.

Hemställen

Med hänvisning till det ovan anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att handläggarna tar personlig kontakt med de asylsökande vid svårbedömda fall,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om bättre fungerande information till de asylsökande,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om behov av psykoterapeutiskt skolad personal,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av att SIV sluter sina avtal med undervisningsanordnare på ett välplanerat sätt,
5. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om vikten av aktiviteter för flyktingarna,
6. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i

motionen anförts om vikten av att SIV utarbetar normer för hälsoundersökningar och journaler, så att samma system kan tillämpas över hela landet,

Mot. 1988/89
Sf538

7. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om att journalerna måste följa flyktingarna,

8. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om entreprenadavtal.

Stockholm den 24 januari 1989

Lola Björkquist (fp)